

Kotikaupunkimme

Kotikirkkomme

Pattijoen kirkko. Kuva: Kirsti Vähäkangas

Pattijoen pyhättö Pietarinmäellä

Stenbäckin tunnelmaa ja yksityiskohtia

Pattijoki kuului vuoteen 1690 laajaan Salon emäseurakuntaan, jonka pääpaikka oli nykyinen Saloinen.

Vuonna 1690 muodostettiin uusi Raahe-Salon kirkkoherrakunta, johon kuuluivat Raahen kaupunki kaupunkiseurakuntana ja Pattijoen, Olkijoen, Palon ja Savolahden kylät maalaisseurakuntana. Maalaisseurakunnalle annettiin nimeksi Salon emäseurakunta ja se sai osuuden kaupungin kirkkoon ja hautausmaahan.

Raahen kirkon palo vuonna 1908 vaikutti itsenäisen Pattijoen seurakunnan syntyyn. Senaatti teki vuonna 1909 päätöksen, että Raahe-Salon kirkkoherrakunta oli jaettava kahteen, Pattijoen ja Raahen keisarilliseen kirkkoherrakuntaan. Pattijokiset vapautettiin samalla kaupungin kirkon rakentamisesta, mutta veloitettiin rakentamaan oma kirkko.

Kirkkoherrakunnan virallinen jako tapahtui vasta vuonna 1919, kun yhteisen kirkkoherrakunnan kirkkoherra K. F. Durchman kuoli. Silloisten säännösten mukaan kirkollisten palkannauttijain oikeuksia ei voitu loukata. Seurakunta sai virallisesti Pattijoki-nimen vuonna 1920.

Stenbäck suunnitteli kirkon

Useiden kirkonkokousten ja äänestysten jälkeen pattijokiset päättivät, että kirkko rakennetaan Pietarinmäelle. Kirkon tontti on osaksi kirkkoherran virkatalon maalla, osaksi Raution tilan maalla. Mäki on kauttaaltaan järeätä kivisoraa ja kalliota, siksi sitä pidettiin sopivana kirkon paikkana. Kirkko päätettiin rakentaa kummulle, jolle oli pystytetty vuoden 1808 sodassa kaatuneiden sotilaiden muistomerkki.

Arkkitehti Josef Stenbäck, joka oli suunnitellut Raahen kirkon, lupautui kirkontekoon myös Pattijoelle. Rakennustyöt aloitettiin toukokuussa 1911. Seinämuurit valettiin betonista ja katto valmistettiin betonipaanuista. Betoni oli tuolloin uusi rakennusmateriaali ja joku pattijokinen olikin

epäillyt, ettei moisesta lillingistä voi mitään pysyvää tulla.

Pattijoen kirkko vihittiin käyttöön adventtisunnuntaina, joulukuun kahdeksas päivä vuonna 1912. Vihkimisen toimitti piispa Koskimies. Kirkkoon saapui niin paljon ihmisiä, etteivät kaikki mahtuneet kerralla sisään, vaan iltapäivällä oli järjestettävä toinen jumalanpalvelus. Kirkkossa on 250 istumapaikkaa.

Aluksi kirkkoa lämmitettiin kahdella kamiinalla, jotka oli laitettu kirkon vasemmalle seinustalle. Niiden välissä oli puulaatikko. - Muistan vielä itsekkin, kun suntio kävi lisäämässä puita kamiinaan kesken jumalanpalveluksen, seurakunnan entinen taluspäällikkö Liisa Ingerttilä naurahtaa. - Keskuslämmitys asennettiin vuonna 1957, hän lisää. Kirkko sai sähköt 1920-luvun lopulla.

Ingerttilä on kerännyt tietoa kirkon vaiheista virkavuosinaan. Tallessa on esimerkiksi arkkitehti Stenbäckin kirje, jossa hän neuvoo miten uuneja tulee lämmittää: "Kylmällä ilmalla saattaa usein savujohdoissa olla paksulta kuuraa, ja se on välttämättä ensin sulatettava pois. Siihen kuluu jonkun verran aikaa - toisinaan puoli tuntia, jopa enemmänkin. Toinen vika on se, että uuniin heti tuupataan puita aivan tukkimalla." Kirjeessään hän on vakuuttunut, että uunit toimivat moitteettomasti, jos niitä lämmitetään hänen ohjeidensa mukaan. Paras keino nokeentuneiden seinien puhdistamiseen on, että niitä hangataan pehmeällä, pari päivää vanhalla, veteen leivotulla leivällä.

Kirkon kauniit koristeet

Alttaritaulu on tyrolilainen kullattu puuveistos "Vapahtaja ristillä". Kirkon etuosan ikkunaa koristaa lasimaalaus "Ylösnousemus". Sen on suunnitellut liminkalainen taiteilija Matti Lampi. Taideteoksen aihe on saatu virrestä Kirkosta oi Kristus meille 1894 virsikirjan mukaan. Siinä henkilö, ei mies eikä nainen, katsoo iäisyyteen. Lasimaalauksen lahjoitti vuonna 1983 Pattijoella syntynyt opettaja Aili Kastelli.

Puiset kattokruunut ovat itsensä Stenbäckin suunnittelemat ja ne ovat samanlaiset kuin maailman suurimmassa puukirkossa Kerimäellä. Alkujaan niissä poltettiin talikynttilöitä niin kuin seinälampeteissakin. Seurakunta sai vuonna 1962 Heikki Tuohinnolta lahjoituksena kristallikruunun. Tuolloin alkuperäiset puiset kynttiläkruunut vietiin vintille varastoon. Varastosta kruunut "pelastettiin" ensiksi seurakuntatalon laajennuksen yhteydessä uuteen seurakuntasaliin vuonna 1989. Raahen museon konservaattori Jouko Turunen korjasi ja puhdisti ne.

- Arkkitehti Erkki Kiisken suunnitteleman uusimman peruskorjauksen aikana vuonna 1998 puiset kattokruunut sähköistettiin ja palautettiin kirkkoon, Ingerttilä kertoo tyytyväisenä ja lisää, että kristallikruunu siirrettiin valaisemaan sakastia. Kirkon seinille laitettiin kaksitoista puista kynttelikköä, jotka on tehty alkuperäisten mukaan ja sähköistetty.

Alkuperäiset lähetyslippaat ovat säilyneet omilla paikoillaan ovenpielissä. Ne toimivat varainhankinnassa samalla tavalla kuin vaivaisukot.

Raahelaisen taidetakoja [Adolf Fredrik Westmanin](#) takomat kyntteliköt, jotka hankittiin kirkon rakentamisen yhteydessä, ovat edelleen käytössä. A-malliset kyntteliköt ikkunoilla on saatu lahjana Vårgödan kummikunnalta. Missioklupi lahjoitti vuonna 1987 lähetuskynttelikön, joka seisoo kirkon etuosassa. Kirkon takaseinälle kiinnitetty vihkirijy on saatu lahjoituksena Pattijoen maa- ja kotiseutunaisilta vuonna 1957.

Pattijoen kirkossa saarnastuoli on seurakunnan näkökulmasta katsottuna oikealla puolella, vasemmalla puolella on lukupulpetti. - Mutta saarnastuolihan on väärällä puolella, kommentoin. - Minusta taas tuntuu, että muissa kirkoissa se on väärällä puolella, vastaa Ingerttilä, joka on asunut Pattijoella koko ikänsä ja tottunut tähän järjestykseen.

Alkuperäinen tunnelma takaisin

Viimeisimmän remontin aikana vuonna 1998 Pattijoen kirkon sisäilme palautettiin mahdollisimman lähelle Stenbäckin suunnitelmia. Edellinen, vuonna 1970 tehty sisäremontti oli tuonut seinäpintoihin aikakautensa painavat värisävyt ja synteettiset maalityypit. Nyt otettiin käyttöön vanha kalkkimaalaustapa. Stenbäckin 90 vuotta sitten luomat koristeaiheet ja hillityt ristiornamentit ovat nyt ennallaan.

Suunnittelutyössä käytettiin useiden asiantuntijoiden apua. Mukana työssä olivat: historiallisten rakennusten korjaustöihin perehtynyt arkkitehti Weikko Kotila, arkkitehti Katja Aaltonen ja maalarimestari Kalevi Järvinen. Arkkitehti Martti Jokinen Museovirastosta varmisti, että suunnittelussa tehtiin oikeita päätöksiä.

Rakennuksen pitkän historian mukanaan tuomat muutokset ovat toki nähtävissä. Esimerkiksi alttariseinän yläosan syvennyksessä on risti. Siinä olivat urut vuosisadan alkupuolella. Vuonna 1945 ne siirrettiin lehterille. Velj. Tuomi valmisti vuonna 1977 nykyisin käytössä olevat yksitoistakertaiset mekaaniset urut.

Lehterin uudet penkit ovat erilaiset kuin alakerran vanhat penkit. Lehterin lattia porrastettiin ja urkuja nostettiin. - Lehteristä tuli remontissa hyvä. Nyt täältä näkee alttarillekin, Ingerttilä vertailee. Kirkon etuosaan saatiin lisää tilaa poistamalla ensimmäinen penkkirivi.

Myös kirkon ulkoseinien väri on nyt mahdollisimman lähellä alkuperäistä värisävyä. - Kun kirkko tätä ennen maalattiin, maalarit valitsivat kiireessä liian keltaisen värin. Seurakuntalaiset olivat ehtineet tottua siihen ajan myötä, Ingerttilä selvittää ja kertoo, että nyt sitten ihmeteltiin kirkon vaaleutta.

Marian hautausmaa

Ennen vuotta 1914 pattijokiset vainajat haudattiin Raahen Haaralaan. Kirkon läheisyydessä olevaa hautausmaata kutsutaan Marian hautausmaaksi. Ajan tavan mukaan hautausmaa nimettiin ensimmäisen sinne haudatun vainajan mukaan, tässä tapauksessa otettiin käyttöön emäntä Maria Tuohinnon etunimi.

Vanha hautausmaa rakennettiin taksvärkkityönä. Talojen osuudet määrättiin samoilla perusteilla kuin papin palkka. Uusi hautausmaa, Lepomaa, otettiin käyttöön lokakuussa 1931.

Kirsti Vähäkangas

Lähteet: Pietarin Sanomat joulukuu 2002, [Raahen seurakunnan kotisivu](#), Liisa Ingerttilä: Asiakirjat ja haastattelu

Juttu on julkaistu Raahelaisessa 24.8.2005 - [Sivun sisältöä ei päivitetä.](#)

Kirkot Raahessa

Raahen kaupungin alueella toimii yhteensä viisi virallista kirkkoa, ne ovat:

1. [Raahen kirkko](#)
2. [Saloisten kirkko](#)
3. [Pattijoen kirkko](#)
4. [Pattijoen Metsäkirkko](#)
5. [Merimieskirkko](#)

Brahenkatu 2:ssa toimii [Ortodoksien rukoushuone](#)

[Kotikirkkomme](#)

[Ookko kuullu](#)

Kotikaupunkimme

